

Reproducția vieții de zi cu zi

Fredy Perlman

1969

Cuprins

Viața de zi cu zi în societatea capitalistă	4
Alienarea activității zilnice	5
Fetișismul mărfurilor	7
Transformarea activității de viață în Capital	9
Stocarea și Acumularea Activității Umane	14
Kalamazoo 1969	17

Scopul acestei comunități și a acestor indivizi, este reproducția acestor mijloace de producție specifice și acestor indivizi cu propriile lor caracteristici și cu structurile sociale și relațiile care îi determină și pe care le susțin activ.

„Ei toți îți spun, că în principiu competiția, monopolul etc considerate idei abstracte sunt singura temelie a vieții, dar în practică acestea lasă de dorit. Ei toți vor competiție fără efectele letale ale competiției. Ei toți vor imposibilul, cu alte cuvinte, condițiile existenței burgheze fără consecințele necesare acestor condiții. Nici unul dintre ei nu înțelege că forma de producție burgheză este istorică și tranzitorie, așa cum a fost forma feudală. Aceasta greșeală răsare din faptul că omul burghez este pentru ei singura temelie posibilă a fiecărei societăți; ei nu își pot imagina o societate în care omul a încetat să fie burghez.

Activitatea practică de zi cu zi a membrilor unui trib reproduce sau perpetuează un trib. Această reproducere nu este doar fizică, ci de asemenea și socială. Prin activitățile lor zilnice, membrii tribului nu reproduc doar un grup de ființe umane; aceștia reproduc un trib, cu alte cuvinte o anumită formă socială, în care acest grup de ființe umane desfășoară activități specifice într-o manieră specifică. Activitățile specifice ale membrilor tribului nu sunt rezultatul unei caracteristici « naturale » a oamenilor care le desfășoară, așa cum producerea mierii este un rezultat al «naturii» unei albine. Viața de zi cu zi pusă în practică și perpetuată de către membrii tribului este un răspuns social specific unor condiții istorice și materiale aparte.

Activitatea de zi cu zi a sclavilor reproduce sclavia. Prin activitățile lor zilnice, sclavii nu numai că se reproduc fizic pe ei și pe stăpânii lor; ei reproduc de asemenea instrumentele prin care stăpânul îi reprimă cât și propriile obiceiuri de supunere în fața autorității stăpânului. Pentru oamenii care trăiesc într-o societate sclavagistă, relația stăpân-sclav pare a fi o relație naturală și eternă. Cu toate acestea, oamenii nu se nasc stăpâni sau sclavi. Sclavia este o formă socială specifică, iar oamenii i se supun doar în condiții materiale și istorice foarte particulare.

Activitatea practică de zi cu zi a muncitorilor salariați reproduce munca salarizată și capitalul. Prin activitățile lor zilnice, oamenii «moderni» precum membrii unui trib și sclavii, reproduc înhabitanții, relațiile sociale și ideile societății lor; ei reproduc forma socială a vieții de zi cu zi. La fel ca tribul și sistemul sclavagist, sistemul capitalist nu este nici natural, nici forma finală a societății omenești; la fel ca și formele sociale mai timpurii, capitalismul este un răspuns specific la condițiile materiale și istorice.

Spre deosebire de formele mai timpurii ale activității sociale, viața de zi cu zi în sistemul capitalist transformă sistematic condițiile materiale la care a răspuns capitalismul la început. Unele dintre limitele materiale la activitatea umană, au ajuns treptat sub controlul uman. La un nivel înalt al industrializării, activitatea practică își creează propriile condiții materiale și de asemenea propria-i formă socială. Astfel, subiectul analizei nu este doar cum activitatea practică în societatea capitalistă reproduce societatea capitalistă, dar și cum această activitate elimină ea însăși condițiile materiale la care răspunde capitalismul.

Viața de zi cu zi în societatea capitalistă

Forma socială a activităților obișnuite ale oamenilor în capitalism este un răspuns la o anumită situație materială și istorică. Condițiile materiale și istorice explică originea formei capitaliste, dar nu explică de ce această formă continuă după ce situația inițială dispare. Un concept al „întârzierii culturale” nu este o explicație a continuității formei sociale după dispariția condițiilor inițiale la care a răspuns. Acest concept este pur și simplu un nume pentru continuitatea formei sociale. Atunci când conceptul de „întârziere culturală” defilează ca un nume pentru o „forță socială” ce determină activitatea umană, este o confuzie ce prezintă rezultatul activității oamenilor ca pe o forță externă aflată dincolo de controlul lor. Asta nu este adevărat numai pentru un concept precum „întârziere culturală”. Multi din termenii folosiți de Marx pentru a descrie activitățile oamenilor au fost ridicați la statutul de forțe externe și chiar „naturale” ce determină activitatea oamenilor ; prin urmare concepte precum „lupta de clasă”, „relațiile de producție” și în mod special „Dialectica”, joacă în teoriile unor „marxiști” același rol pe care l-au jucat „păcatul originar”, „soarta” și „mâna destinului” în teoriile mistificatorilor medievali.

În desfășurarea activităților lor zilnice, membrii societății capitaliste duc la îndeplinire simultan două procese: aceștia reproduc forma activităților lor și elimină condițiile materiale la care a răspuns inițial această formă de activitate. Dar ei nu știu că duc la îndeplinire aceste procese; propriile lor activități nu sunt transparente pentru ei. Ei se află sub iluzia că activitățile lor sunt răspunsuri la condițiile naturale aflate dincolo de controlul lor, și nu văd că ei înșiși sunt autorii acestor condiții. Misiunea ideologiei capitaliste este să mențină valul ce ține oamenii departe de a vedea că propriile lor activități reproduc forma vieții lor zilnice; sarcina teoriei critice este de a dezveli aceste activități ale vieții zilnice, a le face transparente, de a face reproducerea formei sociale a activității capitaliste vizibilă în activitățile zilnice ale oamenilor.

Sub capitalism, viața de zi cu zi este constituită din activități înrudite ce reproduc și extind forma capitalistă a activității sociale. Vânzarea muncă-timp pentru un preț (un salariu), întruparea muncii-timp în mărfuri (bunuri vandabile, atât tangibile cât și intangibile), consumul mărfurilor tangibile și intangibile (precum bunurile de consum și spectacolele)-aceste activități ce caracterizează viața de zi cu zi în capitalism nu sunt manifestări ale „naturii umane”, nici nu sunt impuse asupra oamenilor de către forțe aflate dincolo de controlul lor.

Dacă este afirmat că omul este „prin natură” un membru al tribului neinventiv, și un om de afaceri inventiv, un sclav supus și un meșteșugar mândru, un vânător independent și un muncitor salarizat dependent, atunci ori »natura» omului este un concept nul, ori «natura» omului depinde de condiții materiale și istorice, și este de fapt un răspuns la acele condiții.

Alienarea activității zilnice

În societatea capitalistă, activitatea creativă ia forma producției mărfurilor, cu alte cuvinte producția bunurilor vandabile, și rezultatele activității umane iau forma mărfurilor. Vandabilitatea este principiul universal caracteristic al întregii activități practice și al tuturor produselor. Produsele activității umane ce sunt necesare supraviețuirii au forma produselor vandabile: sunt disponibile doar în schimbul banilor. Iar banii sunt disponibili doar în schimbul mărfurilor. Dacă un număr mare de oameni acceptă legitimitatea acestor convenții, dacă acceptă convenția conform căreia mărfurile sunt o premisă pentru bani, iar banii sunt o premisă pentru supraviețuire, atunci ei se găsesc închiși într-un cerc vicios. Din moment ce nu au mărfuri, singura lor ieșire din acest ciclu este să privească la ei sau la părți din ei ca la niște mărfuri. Și asta este de fapt «soluția» stranie pe care oamenii și-o impun asupra lor în fața unor condiții materiale și istorice specifice. Ei nu își dau la schimb corpurile sau părți ale corpurilor lor pentru bani. Ei își dau la schimb satisfacția creativă a vieților lor, activitățile lor practice de zi cu zi pentru bani.

De îndată ce oamenii acceptă bani ca pe un echivalent pentru viață, vânzarea activității zilnice devine o condiție a supraviețuirii lor fizice și sociale. Viața este dată la schimb pentru supraviețuire. Creația și producția ajung să însemne activitate vândută. Activitatea unui om este «productivă», folositoare pentru societate doar în cazul în care activitățile sale zilnice sunt activități vândute. De îndată ce oamenii acceptă termenii acestui schimb, activitatea de zi cu zi ia forma prostituției universale.

Puterea creativă vândută, sau activitatea de zi cu zi vândută ia forma muncii. Munca este o formă specific istorică a activității umane. Munca este o activitate abstractă ce are doar o proprietate: este vandabilă, poate fi vândută în schimbul unei anumite sume de bani. Munca este o activitate indiferentă: indiferența față de sarcina particulară desfășurată, indiferența față de subiectul particular înspre care este îndreptată sarcina. Săpatul, tipăritul și gravatul sunt activități diferite, dar toate trei înseamnă muncă în societatea capitalistă. Munca înseamnă pur și simplu «a agonisi bani». Activitatea zilnică ce ia forma muncii este un mijloc de a câștiga bani. Viața devine un mijloc de supraviețuire.

Inversarea ironică nu este apogeul dramatic al vreunui roman imaginativ; este un adevăr al vieții de zi cu zi în societatea capitalistă. Supraviețuirea, cu alte cuvinte auto-conservarea și reproducția nu sunt mijloacele de a crea o activitate practică, ci exact invers. Sub formă de muncă, activitatea creativă, cu alte cuvinte activitatea vândută este o necesitate dureroasă pentru supraviețuire: munca este mijlocul de auto- conservare și reproducție.

Vânzarea activității zilnice aduce o altă inversare. Prin vânzare, munca unui individ se transformă în „proprietatea” altuia, este însușită de un altul, ajunge sub controlul altuia. Cu alte cuvinte, activitatea unei persoane se transformă în activitatea altcuiva, activitatea stăpânului acesteia, este înstrăinată de persoana care o desfășoară. În acest fel, viața cuiva, realizările unui individ pe lumea aceasta, schimbările pe care le produce viața sa în viața umanității, nu numai că sunt transformate în muncă, o condiție dureroasă pentru supraviețuire; acestea sunt transformate în activitate înstrăinată, activitate desfășurată de cumpărătorul acestora. În societatea capitalistă, arhitecții, inginerii, lucrătorii, nu sunt constructorii; omul care le-a cumpărat munca este constructorul; proiectele, calculele și mișcărilor lor le sunt înstrăinate, activitatea lor zilnică, realizările lor aparțin lui.

Sociologii academici care iau vânzarea muncii ca de la sine înțeleasă, înțeleg această alienare a muncii ca pe un sentiment: activitatea muncitorului îi «pare» străină acestuia, aceasta «pare» a fi controlată de către altcineva. Cu toate acestea, orice muncitor poate explica sociologilor academici că această alienare nu este un sentiment și nici o idee în capul muncitorului, ci un fapt real cu privire la viața de zi cu zi a

muncitorului. Activitatea vândută este de fapt străină muncitorului, munca sa este de fapt controlată de către cumpărătorul acesteia.

În schimbul activității sale vândute, muncitorul primește bani, mijlocul de supraviețuire acceptat în mod convențional în societatea capitalistă. Cu acești bani, el poate cumpăra mărfuri, lucruri, dar nu își poate cumpăra munca înapoi. Acest lucru scoate la iveală o «gaură» specială în bani ca fiind «echivalentul universal». O persoană poate vinde mărfuri pentru bani, și poate cumpăra aceleași mărfuri cu bani. Își poate vinde activitatea zilnică pentru bani, dar nu își poate cumpăra activitatea zilnică cu bani.

Lucrurile pe care le cumpără muncitorul cu salariile sale, sunt în primul rând bunuri de consum, ce îi permit acestuia să supraviețuiască, pentru a-și reproduce puterea de muncă, și pentru a fi capabil să o vândă în continuare. Și sunt și spectacolele, obiectele pentru admirare pasivă. El consumă și admiră pasiv produsele activității umane. El nu există în lume ca un agent activ ce o transformă. Ci ca un spectator impotent neajutorat, ar putea el numi această stare de admirație neajutorată «fericire» și din moment ce munca este dureroasă, el ar putea dori să fie fericit, cu alte cuvinte inactiv, pentru întreaga sa viața (o condiție similară cu a fi născut mort). Mărfurile, spectacolele, îl consumă; el folosește energia existențială într-o admirație pasivă; este consumat de către lucruri. În sensul acesta, cu cât are mai mult, cu atât este mai puțin. (Un individ poate depăși această moarte-în-viață prin activitate creativă marginală; dar populația nu poate face acest lucru, decât abolind forma capitalistă de activitate practică, prin abolirea muncii salarizate și prin urmare de- alienarea activității creative.

Fetișismul mărfurilor

Oamenii se reproduc și crează capital alienându-și activitatea și întruchipând-o în mărfuri, în receptaculi ai muncii umane. Din punctul de vedere al ideologiei capitaliste, și în special al Economiei academice, această afirmație este neadevărată; mărfurile „nu sunt rezultatul doar al muncii”; ele sunt produse de „factorii de producție” primordiali, Pământ, Muncă și Capital, Sfânta Treime Capitalistă, și „factorul” principal este evident eroul grupului, Capitalul. Scopul acestei Trinități superficiale nu este analiza, din moment ce acești Experți nu sunt plătiți pentru analiză. Ei sunt plătiți pentru a întuneca, pentru a masca forma socială a activității practice sub capitalism, pentru a ascunde faptul că producătorii se reproduc pe ei înșiși, pe exploatorii lor, cât și instrumentele cu care sunt exploatați. Formula Trinității nu reușește să convingă. Este evident că pământul nu poate fi considerat un producător de marfă mai mult decât apa, aerul sau soarele. Mai mult, Capitalul, care este de îndată un nume pentru o relație socială între muncitori și capitaliști, pentru instrumentele de producție deținute de un capitalist, și pentru echivalentul financiar al instrumentelor și „materialelor” sale, nu produce nimic în afara ejaculărilor puse în formă publicabilă de Economisții academici. Chiar și instrumentele de producție care sunt capitalul unui capitalist sunt „factori de producție” primordiali doar dacă ochelarii unuia îi limitează vederea la o firmă capitalistă izolată, din moment ce o vedere a întregii economii dezvăluie că, capitalul unui capitalist este receptaculul material al muncii alienate pentru alt capitalist. Totuși, deși formula Trinității nu convinge, reușește să mențină în ceață tema prin mutarea subiectului întrebării: în loc să întrebe de ce activitatea oamenilor în capitalism ia forma muncii salariate, potențiali analiști ai vieții capitaliste sunt transformați în academicieni marxiști de casă care se întreabă dacă forța de muncă este sau nu singurul „factor de producție”.

Prin urmare Economia (și ideologia capitalistă în general) tratează pământul, banii și produsele muncii, ca lucruri ce au puterea de a produce, de a crea etaloane, de a lucra pentru proprietarii lor, de a transforma lumea. Așa numea Marx fetișismul ce caracterizează concepțiile zilnice ale oamenilor, ridicat la rang de dogmă de către Economie. Pentru economist, oameni vii sunt lucruri („factori de producție”), iar lucrurile trăiesc (banii „muncesc”, Capitalul „produce”).

Adoratorul fetișului atribuie produsul propriei sale activități fetișului său. Drept rezultat, el încetează să-și exercite propria putere (puterea de a transforma natura, puterea de a determina forma și conținutul vieții zilnice); el exercită doar acele „puteri” pe care le atribuie fetișului său („puterea” de a cumpăra mărfuri). În alte cuvinte, adoratorul fetișului se emasculează, atribuind virilitate acestui fetiș al său.

Dar fetișul este ceva mort, nu ceva viu; nu are virilitate. Fetișul nu este mai mult decât un lucru pentru care, și prin care, sunt menținute relațiile capitaliste. Misterioasa putere a Capitalului, „puterea” sa de a produce, virilitatea sa, nu rezidă în el însuși, ci în faptul că oamenii își înstrăinează activitatea creativă, își vând muncă la capitaliști, își materializează sau concretizează munca lor alienată în mărfuri. Cu alte cuvinte, oamenii sunt cumpărați cu produsele propriei lor activități, și totuși privesc propria lor activitate ca fiind activitatea Capitalului iar propriile lor produse ca produse ale Capitalului. Atribuind putere creativă Capitalului și nu propriei lor activități, ei renunță la activitatea lor de viață, la viața de zi cu zi, în favoarea Capitalului, ceea ce înseamnă că oamenii „se dau pe ei înșiși” zilnic personificării Capitalului, capitalistului.

Vânzându-și munca, alienându-și activitatea, oamenii reproduc zilnic personificările formelor dominante de activitate din capitalism; ei reproduc muncitorul salariat și capitalistul. Ei nu reproduc doar individul din punct de vedere fizic ci și din punct de vedere social; reproduc indivizi ce sunt vânzătorii

ai forței de muncă, și indivizi care sunt proprietari ai mijloacelor de producție; reproduc atât indivizii cât și activitățile specifice, vânzarea în aceeași măsură ca și proprietatea.

De fiecare dată când oamenii efectuează o activitate pe care nu au definit-o ei înșiși și asupra căreia nu au control, de fiecare dată când plătesc pentru bunuri pe care le-au produs cu bani primiți în schimbul activității lor alienate, de fiecare dată când admiră pasiv produsele proprii lor activități ca pe obiecte străine procurate de banii lor, dau viață Capitalului și își anihilează propriile vieți.

Scopul procesului este reproducția relației dintre muncitor și capitalist. Totuși, acesta nu este scopul agenților individuali implicați în el. Activitățile lor nu sunt transparente pentru ei; privirea lor este fixată pe fetișul ce stă între acțiune și rezultat. Agenții individuali își mențin privirea fixă pe lucruri, exact acele lucruri pentru care sunt stabilite relațiile capitaliste. Muncitorul ca producător urmărește să dea munca zilnică în schimbul salariilor, urmărește exact lucrul prin care se restabilește relația sa cu capitalistul, lucrul prin care se reproduce pe sine ca salariat iar pe celălalt ca și capitalist. Muncitorul ca și consumator dă bani în schimbul produselor muncii, exact produsele pe care capitalistul trebuie să le vândă pentru a-și realiza Capitalul.

Transformarea de zi cu zi a activității zilnice în Capital este mediată de lucruri, nu este desfășurată de către lucruri. Adoratorul de fetiș nu știe acest lucru; pentru el, munca și pământul, instrumentele și banii, antreprenorii și bancherii, sunt toți „factori” și „agenți”. Atunci când un vânător ce poartă o amuletă doboară o căprioară cu o piatră, el poate considera amuleta ca fiind „factorul” esențial în doborârea căprioarei și chiar în furnizarea obiectului de doborât. Dacă este un adorator al fetișului responsabil și bine educat, își va dedica atenția amuletei sale, păstrând-o cu grijă și atenție; pentru a-și îmbunătăți condițiile de viață, el va schimba modul în care își poartă fetișul, nu modul în care aruncă piatra; la un moment dat ar putea chiar să-și trimită amuleta să „vâneze” pentru el. Propriile sale activități zilnice nu sunt transparente pentru el: atunci când mănâncă bine el nu reușește să vadă că propria sa acțiune de aruncare a pietrei și nu acțiunea amuletei, i-a furnizat mâncarea; atunci când moare de foame, el nu reușește să vadă că propria sa acțiune de a adora amuleta în loc de a vâna, și nu mânia fetișului său, îi cauzează foamea.

Fetișismul mărfurilor și banilor, mistificarea activităților de zi cu zi ale oamenilor, religia vieții zilnice ce atribuie activitate de viață lucrurilor inanimate, nu este un capriciu mental fabricat în imaginațiile oamenilor; el își are originea în caracterul relațiilor sociale din capitalism. Oamenii de fapt relaționează între ei prin obiecte; fetișul este de fapt ocazia cu care acționează colectiv și prin care își reproduc activitatea. Dar nu este fetișul cel ce efectuează activitatea. Nu este Capitalul cel ce transformă materiile prime, nici cel ce produce bunuri. Dacă activitatea de viață nu ar transforma materialele, acestea ar rămâne ne-transformate, inerte, materie moartă. Dacă oamenii nu ar mai fi dispuși să continue să-și vândă activitatea cotidiană, ar fi dezvăluită astfel impotența Capitalului; Capitalul ar înceta să existe; ultima sa putere ar fi cea de a aminti oamenilor de o forma resuscitată de viață de zi cu zi, caracterizată de prostituția universală zilnică.

Muncitorul își alienează viața cu scopul de a-și păstra viața. Dacă nu ar vinde activitatea cotidiană nu ar primi un salariu și nu ar putea supraviețui. Totuși nu salariul este cel ce face alienarea condiție pentru supraviețuire. Dacă indivizii în mod colectiv nu ar fi dispuși să își vândă viețile, dacă ar fi dispuși să preia controlul asupra propriilor activități, prostituția universală nu ar fi o condiție pentru supraviețuire. Această dispoziție a oamenilor de a continua să își vândă munca, și nu lucrurile pentru care o vând, care face ca alienarea activității de viață să fie necesară păstrării vieții.

Activitatea cotidiană vândută de muncitor este cumpărată de capitalist. Și doar această activitate dă viață Capitalului, făcându-l „productiv”. Capitalistul, un „proprietar” de materii prime și instrumente de producție, prezintă obiecte naturale și produse ale muncii altor oameni ca propria sa „proprietate privată”. Dar nu puterea misterioasă a Capitalului este cea care crează „proprietatea privată” a capitalistului; activitatea cotidiană este cea care crează „proprietatea”, iar forma acestei activități este cea care o menține „privată”.

Transformarea activității de viață în Capital

Transformarea activității cotidiene în Capital are loc prin intermediul lucrurilor, zilnic, dar nu este efectuată de lucruri. Lucrurile care sunt produse ale activității umane par a fi agenți activi pentru că activitățile și contactele sunt stabilite pentru și prin lucruri, și pentru că activitățile oamenilor nu sunt transparente pentru ei; ei confundă obiectul mediator cu cauza.

În procesul de producție capitalist, muncitorul întruchipează sau materializează energia sa vitala alienată, într-un obiect inert folosind instrumente ce sunt întruchipări ale activității altor oameni. Instrumente industriale sofisticate înfățișează activitatea intelectuală și manuală a nenumărate generații de inventatori, amelioratori și producători din toate colțurile pământului și din variate forme de societate. Instrumentele însele sunt obiecte inerte; sunt materializări ale activității cotidiene, dar nu sunt ele însele în viață. Singurul agent activ în procesul de producție este muncitorul viu. El folosește produsele muncii altor oameni și le dă viață, ca să spunem așa, dar viața este a lui; el nu este capabil să învie indivizii care și-au stocat activitatea cotidiană în instrumentul lui. Instrumentul îi poate permite să facă mai multe într-o perioadă de timp anume, și în acest sens îi poate crește productivitatea. Dar doar muncitorul viu care este capabil să producă poate fi productiv.

Spre exemplu, atunci când un lucrător industrial folosește un strung electric, el folosește produsele muncii unor întregi generații de fizicieni, inventatori, electricieni, strungari. El este evident mai productiv decât un meșteșugar care realizează manual același obiect. Dacă generații întregi de activități intelectuale și manuale nu ar fi fost integrate în strungul electric, dacă muncitorul industrial ar fi trebuit să inventeze strungul, electricitatea și strungul electric, atunci i-ar fi luat mai multe vieți ca să transforme un singur obiect la strungul electric și nici o valoare a Capitalului nu ar fi putut crește productivitatea sa deasupra celei a meșteșugarului care face obiectul manual.

Noțiunea de „productivitate a capitalului”, și în mod special măsurarea detaliată a acelei „productivități”, sunt invenții ale „științei” Economice, acea religie a vieții capitaliste de zi cu zi care epuizează energia oamenilor pe adularea, admirarea și flatarea fetișului central al societății capitaliste. Colegi medievali ai acestor „oameni de știință” au efectuat măsurători detaliate ale lățimii și înălțimii îngerilor din Rai, fără a întreba vreodată ce este un înger sau ce e Raiul, luând ca certitudine existența amandurora.

Rezultatul activității vândute a muncitorului este un produs care nu îi aparține. Acest produs este o întruchipare a muncii sale, o materializare a unei părți din viața sa, un receptacol ce conține activitatea sa cotidiană, dar nu este al său; este la fel de străin de el ca și munca sa. Nu el a decis să îl facă, iar atunci când este gata, nu stă la dispoziția lui. Dacă îl vrea, va trebui să îl cumpere. Ceea ce a creat nu este pur și simplu un produs cu anumite proprietăți utile. Pentru aceasta, nu era nevoie să își vândă munca unui capitalist în schimbul unui salariu. Ar fi trebuit doar să aleagă materialele necesare și uneltele disponibile, ar fi trebuit doar să modeleze materialele ghidându-se după scopurile sale, fiind limitat de cunoștințele și de abilitățile sale. Este evident că un individ poate face așa ceva doar rareori. Aproprierea și folosirea materialelor și uneltelor disponibile de către oameni poate avea loc doar după răsturnarea formei de activitate capitalistă.

Ceea ce muncitorul produce în condiții capitaliste este un produs cu o proprietate foarte specifică, proprietatea vandabilității. Ceea ce activitatea sa alienată produce este o marfă.

Deoarece producția capitalistă este producția de mărfuri, afirmația conform căreia scopul acestui proces este satisfacerea nevoilor umane este falsă; este o raționalizare și o scuză. „Satisfacerea nevoilor umane” nu este scopul capitalistului sau al muncitorului angajat în producție și nici rezultatul acestui

proces. Muncitorul își vinde munca pentru a primi un salariu. Conținutul specific al muncii este neimportant pentru el. El nu înstrăinează munca sa spre un capitalist care nu îi dă în schimb un salariu, indiferent câte nevoi umane ar putea satisface produsele acelui capitalist. Capitalistul cumpără muncă și o angajează în producție pentru a scoate la iveală mărfuri ce pot fi vândute. El este indiferent la proprietățile apartate ale produsului la fel cum este indiferent și față de nevoile oamenilor. Tot ce îl interesează cu privire la produs este prețul cu care îl va vinde iar tot ce îl interesează cu privire la nevoile oamenilor este cât au „nevoie” să cumpere și cum pot fi constrânși, prin propagandă și condiționare psihologică, să aiba „nevoie” de mai mult. Scopul capitalistului este de a-și satisface propria nevoie de a reproduce și mări Capitalul, rezultatul procesului fiind expansiunea reproducției muncii salariate și a Capitalului (care nu sunt „nevoi umane”).

Marfa produsă de muncitor este luată de capitalist în schimbul unei anumite sume de bani; marfa este o valoare care este dată în schimbul unei valori echivalente. Cu alte cuvinte, munca cotidiană și anterioară materializată în produs poate exista în două forme distincte dar echivalente, în mărfuri și în bani, sau în ceea ce e comun pentru ambele, valoarea. Asta nu înseamnă că valoarea înseamnă muncă. Valoarea este forma socială a muncii materializate în societatea capitalistă.

În capitalism, relațiile sociale nu sunt stabilite în mod direct ci prin valori. Activitatea zilnică nu este dată la schimb în mod direct; este schimbată sub forma valorii. Prin urmare, ceea ce se întâmplă cu activitatea cotidiană în capitalism nu poate fi urmărit prin observarea activității însăși ci doar prin urmărirea metamorfozei valorii.

Atunci când activitatea cotidiană a oamenilor ia forma muncii (activitate alienată); capătă proprietatea interschimbabilității; capătă forma valorii. Cu alte cuvinte, munca poate fi schimbată pentru o sumă „echivalentă” de bani (salarii). Alienarea intenționată a activității cotidiene, care este percepută ca fiind necesară supraviețuirii membrilor societății capitaliste, reproduce ea însăși forma capitalistă în cadrul căreia alienarea este necesară supraviețuirii. Datorită faptului că activitatea cotidiană are forma valorii, produsele acelei activități trebuie de asemenea să aibă forma valorii: trebuie să poată fi schimbate pe bani. Acest lucru este evident din moment ce, dacă produsele muncii nu ar fi luat forma valorii, ci spre exemplu forma obiectelor utile puse la dispoziția societății, atunci fie ar rămâne în fabrică sau ar fi luate gratis de către membrii societății ori de câte ori ar fi fost nevoie de ele; în oricare din aceste cazuri, salariile primite de muncitori nu ar avea nici o valoare, iar activitatea cotidiană nu ar putea fi vândută pentru o sumă „echivalentă” de bani; activitatea cotidiană nu ar putea fi alienată. Prin urmare, de îndată ce activitatea cotidiană ia forma valorii, produsele acelei activități iau forma valorii, iar reproducția vieții de zi cu zi are loc prin schimbări și metamorfozări ale valorii.

Capitalistul vinde produsele muncii pe piață ; le schimbă pentru o sumă echivalentă de bani; realizează o valoare determinată. Magnitudinea specifică a acestei valori pe o anumită piață este prețul mărfurilor. Pentru Economistul academic, Prețul este cheia Sfântului Petru de la poarta Raiului. Ca și Capitalul însuși, Prețul se mișcă într-o lume minunată constituită în întregime din obiecte. Obiectele au relații umane unele cu celelalte, și sunt în viață. Ele se transformă unele pe altele, comunică unele cu celelalte; se căsătoresc și fac copii. Și bineînțeles, doar datorită acestor obiecte inteligente, puternice și creative pot oamenii să fie atât de fericiți în societatea capitalistă.

În reprezentările imagistice ce înfățișează activitățile Raiului, pe care le are Economistul, îngerii fac totul iar oamenii nu fac absolut nimic; oamenii pur și simplu se bucură de ceea ce acele ființe superioare fac pentru ei. Nu numai că banii muncesc și Capitalul produce dar se pare că alte ființe misterioase au virtuți similare. Astfel, Oferta, o cantitate de lucruri care sunt vândute și Cererea, o cantitate de lucruri care sunt cumpărate, împreună determină Prețul, o cantitate de bani; atunci când Oferta și Cererea se căsătoresc la un anumit punct de pe diagramă, dau naștere Prețului de Echilibru, care corespunde unei stări universale de fericire. Activitățile vieții de zi cu zi sunt efectuate de lucruri, iar oamenii sunt reduși la lucruri („factori de producție”) în timpul orelor lor de producție, și la spectatori pasivi ai lucrurilor în „timpul lor liber”. Virtutea Omului de Știință Economist este constituită din capacitatea sa de a atribui rezultatul muncii de zi cu zi a oamenilor, unor lucruri, și din incapacitatea sa de a vedea activitatea

cotidiană a oamenilor din spatele lucrurilor. Pentru Economist, lucrurile prin care activitatea oamenilor este reglată în capitalism sunt ele însele mamele și fiii, cauzele și efectele propriei lor activități.

Magnitudinea valorii, adică a prețului mărfii, cantitatea de bani pentru care este dată la schimb, nu este determinată de lucruri, ci de activitățile zilnice ale oamenilor. Oferta și cererea, competiția perfectă și imperfectă, nu sunt nimic mai mult decât forme sociale ale produselor și activităților în societatea capitalistă; nu au o viață a lor. Faptul că activitatea este alienată, cu alte cuvinte, timpul de lucru este vândut pentru o sumă de bani anume, faptul că are o anumită valoare, are mai multe consecințe asupra magnitudinii valorii produselor muncii. Valoarea mărfurilor vândute trebuie să fie cel puțin egală cu valoarea timpului de lucru. Acest lucru este evident atât din punctul de vedere al firmei capitaliste individuale cât și din cel al societății ca întreg. Dacă valoarea mărfurilor vândute de capitalist individual ar fi mai mică decât valoarea forței de muncă pe care a angajat-o, atunci doar cheltuielile sale pe forța de muncă ar fi mai mari decât câștigurile sale, și ar ajunge repede la faliment. În societate, dacă valoarea producției muncitorilor ar fi mai mică decât valoarea consumului lor, atunci forța de muncă nu ar putea nici măcar să se reproducă pe sine, nemaiputând fi nici măcar adusă în discuție o clasă de capitaliști. Totuși, dacă valoarea mărfurilor ar fi pur și simplu egală cu valoarea timpului de lucru folosit pentru ele, producătorii de mărfuri s-ar reproduce pe ei înșiși, iar societatea lor nu ar fi o societate capitalistă; chiar dacă activitatea lor ar fi constituită tot din producția de mărfuri, nu ar fi vorba totuși de producția de mărfuri capitaliste.

Pentru ca forța de muncă să creeze Capital, valoarea produselor muncii trebuie să fie mai mare decât valoarea muncii. Cu alte cuvinte, forța de muncă trebuie să producă un surplus de produs, o cantitate de bunuri pe care nu o consumă, și acest produs în surplus trebuie transformat în surplus de valoare, o formă de valoare ce nu este apropiată de muncitori prin salarii, ci de capitaliști prin profit. Mai mult, valoarea produselor muncii trebuie să fie încă și mai mare, din moment ce forța de muncă umană nu e singurul fel de muncă ce este materializat în ele. În procesul producției, muncitorii își folosesc propria energie, dar în același timp folosesc munca stocată a altora pe post de instrumente, și modelează materiale asupra cărora a fost folosită anterior forța de muncă.

Aceasta conduce la rezultatul bizar conform căruia valoarea produselor muncitorului și valoarea salariului său au magnitudini diferite, cu alte cuvinte, suma de bani primită de capitalist atunci când vinde mărfurile produse de muncitorii pe care i-a angajat este diferită de suma pe care o plătește muncitorilor. Această diferență nu este explicată de faptul că trebuiesc plătite materialele și uneltele folosite. Dacă valoarea mărfurilor vândute ar fi egală cu valoarea muncii umane și a instrumentelor, tot nu ar fi loc pentru capitaliști. Ideea este că diferența dintre cele două magnitudini trebuie să fie destul de mare pentru a susține o clasă de capitaliști – nu doar indivizii, ci și activitatea specifică pe care acești indivizi o efectuează, și anume achiziționarea de forță de muncă. Diferență între valoarea totală a produselor și valoarea muncii folosite pe producerea lor este valoarea în surplus, sămânța Capitalului.

Pentru a localiza originea surplusului de valoare, este necesar să examinăm de ce valoarea muncii este mai mică decât valoarea mărfurilor produse de ea. Activitatea alienată a muncitorului transformă materialele cu ajutorul instrumentelor, și produce o anumită cantitate de mărfuri. Totuși, atunci când aceste mărfuri sunt vândute și materialele folosite și instrumentele sunt plătite, muncitorilor nu le este dată valoarea rămasă a produselor lor ca și salarii; lor li se dă mai puțin. Cu alte cuvinte, în timpul fiecărei zi de muncă, muncitorii efectuează o anumită cantitate de muncă neplătită, muncă forțată, pentru care nu primesc nici un echivalent.

Efectuarea acestei munci neplătite, a acestei munci forțate, este o alta „condiție pentru supraviețuire” în societatea capitalistă. Totuși, ca și alienarea, această condiție nu este impusă de natură ci de practica umană colectivă, de activitățile lor zilnice. Înainte de existența uniunilor, un muncitor individual accepta orice muncă forțată era disponibilă, din moment ce refuzul muncii ar fi însemnat că alți muncitori ar fi acceptat termenii de schimb disponibili iar muncitorul individual nu ar fi primit nici un salariu. Muncitorii concureau unii cu ceilalți pentru salariile oferite de capitaliști; dacă un muncitor își dădea demisia pentru că salariul era inacceptabil de mic, un muncitor neangajat era disponibil să îl înlocuiască, din moment ce pentru șomer, un salariu mic este mai mare decât nici un salariu. Această competiție între

muncitori a fost numită „forță de muncă liberă” de către capitaliști, care au făcut mari sacrificii pentru a păstra libertatea muncitorilor, din moment ce exact această libertate era cea care conserva surplusul de valoare al capitalistului și îi permitea să acumuleze Capital. Nu era scopul nici unui muncitor să producă mai multe bunuri decât cele pentru care este plătit. Scopul lui era să primească un salariu care să fie cât de mare este posibil. Cu toate acestea, existența muncitorilor care nu au nici un fel de salariu, și a căror concepție cu privire la un salariu mare era drept urmare mult mai modestă decât cea a unui muncitor angajat, a făcut posibil pentru capitaliști să angajeze forță de muncă pentru salarii mai mici. De fapt, existența muncitorilor șomeri a permis capitaliștilor să plătească cel mai mic salariu pentru care muncitorii erau dispuși să lucreze. Prin urmare, rezultatul activității zilnice a muncitorilor, fiecare muncind individual pentru cel mai mare salariu posibil, a fost scăderea salariilor tuturor; efectul competiției fiecăruia împotriva tuturor a fost că toți au primit cel mai mic salariu posibil, iar capitalistul a primit cel mai mare surplus posibil.

Practica zilnică a tuturor anulează scopurile fiecăruia. Dar muncitorii nu știau că situația lor era produsul propriilor lor comportamente zilnice; propriile lor activități nu erau transparente pentru ei. Muncitorilor li se părea că salariile mici sunt pur și simplu o parte naturală a vieții, precum boala și moartea, iar salariile în cădere – o catastrofă naturală, precum inundațiile sau iernile grele. Criticile socialiștilor și analizele lui Marx, precum și o creștere a dezvoltării industriale ce a oferit mai mult timp de gândire, a făcut puțină lumină și a permis muncitorilor să își vadă activitățile măcar într-o oarecare măsură. Cu toate acestea, în Europa de Vest și în Statele Unite, muncitorii nu au scăpat de forma capitalistă a vieții de zi cu zi; ei au format sindicate. Și în diferitele condiții materiale din Uniunea Sovietică și din Europa de Est, muncitorii (și țărani) au înlocuit clasa capitalistă cu o birocrație de stat care cumpără muncă alienată și acumulează Capital în numele lui Marx.

Cu sindicatele, viața cotidiană este similară cu cea care era înainte de sindicate. De fapt, este aproape identică. Viața de zi cu zi continuă să fie constituită din muncă, activitate alienată și muncă neplătită sau forțată. Muncitorul sindicalist nu mai stabilește însă condițiile alienării sale; acestea sunt realizate pentru el de către funcționari ai sindicatului. Condițiile prin care activitatea muncitorului este alienată nu mai sunt ghidate după nevoia muncitorului individual de a accepta orice este disponibil; acestea sunt ghidate acum de nevoia birocrațului sindicatului de a-și păstra poziția de pește între vânzătorii de muncă și cumpărători.

Cu sau fără sindicate, surplusul de valoare nu este produsul nici al naturii nici al Capitalului; este creat de activitățile zilnice ale oamenilor. În efectuarea activităților zilnice, oamenii nu sunt dispuși doar să-și alieneze aceste activități, ei sunt de asemenea dispuși să reproducă acele condiții care îi forțează să își alieneze activitățile, să reproducă, Capitalul și astfel puterea Capitalului de a cumpăra forță de muncă. Asta nu se întâmplă pentru că nu știu „care este alternativa”. O persoană care este incapacitată de o indigestie cronică pentru că mănâncă prea multă grăsime, nu continuă să mănânce grăsime pentru că nu știe care este alternativa. Fie preferă să fie incapacitat decât să renunțe la grăsime, sau nu îi este clar faptul că incapacitatea sa este cauzată de consumul său zilnic de grăsime. Și dacă doctorul său, pastorul, profesorul și politicianul îi spun, în primul rând, că grăsimea este cea care îl ține în viață și în al doilea rând că ei fac deja pentru el tot ce ar face și el dacă ar fi bine, atunci nu este de mirare că activitatea sa nu îi este vizibilă și că el nu va face mari eforturi pentru a o face transparentă.

Producția de surplus de valoare este o condiție pentru supraviețuire, nu pentru populație, ci pentru sistemul capitalist. Surplusul de valoare este porțiunea din valoarea mărfurilor produse de forța de muncă, ce nu este înapoiată muncitorilor. Ea poate fi exprimată fie în mărfuri sau în bani (la fel cum Capitalul poate fi exprimat fie ca o cantitate de lucruri sau ca bani), dar asta nu schimbă faptul că este o expresie a muncii materializate care este stocată într-un anumit număr de produse. Din moment ce produsele pot fi schimbate pentru o sumă „echivalentă” de bani, banii „reprezintă” aceeași valoare ca și produsele. Banii pot, în schimb, să fie schimbați pe o altă cantitate de produse cu valoare „echivalentă”. Ansamblul acestor schimburi, care au loc simultan în timpul desfășurării vieții capitaliste zilnice, constituie procesul capitalist de circulație. Prin acest proces are loc metamorfoza surplusului de valoare în Capital.

Porțiunea de valoare care nu se întoarce la forța de muncă, și anume surplusul de valoare, îi permite capitalistului să existe, și îi permite de asemenea să facă mult mai multe decât să existe pur și simplu. Capitalistul investește o porțiune a acestui surplus de valoare; angajează noi muncitori și cumpără noi mijloace de producție; își extinde domeniul. Ceea ce înseamnă că acest capitalist acumulează forță de muncă nouă, atât sub forma forței de muncă vii pe care o angajează cât și sub forma forței de muncă anterioare (plătită sau neplătită) care este stocată în materialele și mașinăriile pe care le cumpără.

Clasa capitalistă ca întreg acumulează surplusul de forță de muncă al societății, dar acest proces are loc la o scară socială și prin urmare nu poate fi văzut dacă o persoană observă doar activitățile unui capitalist individual. Trebuie ținut minte faptul că produsele cumpărate de un capitalist dat pe post de instrumente, au aceleași caracteristici ca și produsele pe care le vinde. Un prim capitalist vinde instrumentele unui al doilea capitalist în schimbul unei sume de bani, și doar o parte din această valoare este returnată muncitorilor sub forma salariilor; partea ce rămâne este surplus de valoare, cu care primul capitalist cumpără noi instrumente și forță de muncă nouă. Al doilea capitalist cumpără instrumentele pentru valoarea dată, ceea ce înseamnă că plătește pentru cantitatea totală de muncă atribuită primului capitalist, cantitatea de muncă ce a fost remunerată precum și cantitatea efectuată gratuit. Asta înseamnă că instrumentele acumulate de al doilea capitalist conțin munca neplătită efectuată pentru primul. Al doilea capitalist, în schimb, își vinde produsele pentru o valoare dată, și returnează doar o porțiune din această valoare muncitorilor săi; el folosește ceea ce rămâne pentru noi instrumente și forță de muncă.

Dacă întregul proces ar fi comprimat într-o singură perioadă de timp, și dacă toți capitaliștii ar fi adunați într-una, s-ar vedea că valoarea cu care capitalistul cumpără noi instrumente și forță de muncă este egală cu valoarea produselor pe care nu a returnat-o producătorilor. Acest surplus de muncă acumulat este Capital. În termenii societății capitaliste ca întreg, Capitalul total este egal cu suma muncii neplătite efectuate de generații de ființe umane ale căror vieți erau constituite din alienarea zilnică a activităților lor cotidiene. Cu alte cuvinte, Capitalul, în fața căruia oamenii își vând zilele din viață, este produsul activității vândute a oamenilor, și este reprodus și extins în fiecare zi în care un om vinde încă o zi de muncă, în fiecare moment în care el decide să continue să trăiască viața zilnică în forma ei capitalistă.

Stocarea și Acumularea Activității Umane

Transformarea surplusului de muncă în Capital este o formă istorică specifică a unui proces mai general, procesul industrializării, transformarea permanentă a mediului material uman.

Anumite caracteristici esențiale ale acestei consecințe a activității umane în capitalism pot fi întrevăzute cu ajutorul unei ilustrații simplificate. Într-o societate imaginară, oamenii își petrec majoritatea timpului activ producând mâncare și alte necesități; doar o parte din timpul lor este „în surplus” în sensul că este scutit de la producția necesităților. Această activitate în surplus poate fi dedicată producerii de mâncare pentru preoți sau luptători care nu produc ei înșiși; poate fi folosită pentru efectuarea de ceremonii sau exerciții fizice. În oricare din aceste cazuri, condițiile materiale ale acestor oameni e puțin probabil să se schimbe, de la o generație la alta, ca rezultat al activităților lor zilnice. Totuși, o generație de oameni ai acestei societăți imaginare ar putea să stocheze acest surplus de timp în loc să-l folosească. Spre exemplu, ei ar putea să folosească acest timp pentru a conserva energia din izvoare. Următoarea generație ar putea să se folosească de energia conservată în acele izvoare pentru a efectua sarcinile necesare, sau ar putea pur și simplu să folosească energia izvoarelor pentru a forma și alte izvoare de la care să ia energie. În oricare caz, surplusul de muncă stocat al generației anterioare va furniza noii generații un surplus mai mare de timp de lucru. Noua generație va putea de asemenea să stocheze acest surplus în izvoare sau în alți receptaculi. Într-o perioadă relativ scurtă, munca stocată în izvoare va crește timpul de muncă disponibil pentru oricare generație în viață; folosind relativ puțină energie, oamenii acestei societăți imaginare vor putea să utilizeze izvoarele în majoritatea sarcinilor lor și de asemenea vor putea să creeze noi izvoare pentru generațiile viitoare. Majoritatea orelor pe care înainte le petreceau producând necesități vor fi acum disponibile pentru activități ce nu sunt dictate de necesitate ci proiectate de imaginație.

La prima vedere pare de necrezut că oamenii și-ar dedica ore din viața sarcinii bizare de a săpa izvoare. Pare la fel de greu de crezut, chiar dacă sapă izvoarele, să le și păstreze pentru generațiile viitoare, din moment ce săparea izvoarelor ar putea să furnizeze spre exemplu, un spectacol minunat cu ocazia zilelor festive.

Cu toate acestea, dacă oamenii nu ar dispune de propriile vieți, dacă activitatea lor cotidiană nu ar fi a lor, dacă activitatea lor practică ar fi constituită din muncă forțată, atunci activitatea umană ar putea foarte bine să fie îndreptată înspre sarcina de a săpa izvoare, înspre sarcina de a stoca surplusul de timp de lucru în receptaculi materiali. Rolul istoric al Capitalismului, un rol jucat de oamenii care au acceptat legitimitate altora de a dispune de viețile lor, era constituit exact din stocarea activității umane în receptaculi materiali prin intermediul muncii forțate.

De îndată ce oamenii se supun „puterii” banilor de a cumpăra muncă stocată precum și activitate cotidiană, de îndată ce acceptă „dreptul” ficțional al deținătorilor de bani să controleze și să dispună de activitatea stocată și de cea cotidiană, ei transformă banii în Capital și proprietarii de bani în Capitaliști.

Această dublă alienare, alienarea activității cotidiene în forma muncii plătite, și alienarea activității generațiilor trecute în forma muncii stocate (mijloace de producție), nu este un eveniment singular ce a avut loc în istorie. Relația dintre muncitori și capitaliști nu este un lucru care s-a impus în societate la un anumit moment dat și pentru totdeauna. Oamenii nu au semnat niciodată un contract și nu a fost stabilit vreodată nici măcar un acord verbal, în care au renunțat la puterea asupra activității lor cotidiene, și în care au renunțat la puterea asupra activității cotidiene a tuturor generațiilor viitoare din toate părțile lumii.

Capitalul poartă masca unei forțe naturale; pare la fel de solid ca pământul însuși; mișcările lui apar la fel de ireversibile ca și fluxul mării; crizele sale par la fel de inevitabile ca și cutremurele și inundațiile. Chiar și atunci când se admite că puterea Capitalului este creată de oameni, această recunoaștere ar putea fi doar o ocazie pentru a inventa o mască și mai impunătoare, masca forței create de om, un monstru de magnitudinea lui Frankenstein, a cărui putere inspiră mai multă înfiorare decât oricare altă forță naturală.

Totuși, Capitalul nu este nici o forță naturală, nici un monstru făcut de om care a fost creat undeva în trecut și care a dominat viața umană de-atunci încolo. Puterea Capitalului nu stă în bani, din moment ce banii sunt o convenție socială care nu are mai multă „putere” decât sunt dispuși oamenii să îi acorde; atunci când oamenii refuză să își vândă munca, banii nu pot realiza nici cele mai mici sarcini, pentru că banii nu „muncesc”.

Puterea Capitalului nu stă nici în receptaculii materiali în care este stocată munca generațiilor anterioare, din moment ce energia potențială stocată în acești receptaculi poate fi eliberată de activitatea oamenilor în viață fie că receptaculii sunt Capitalul, cu alte cuvinte „proprietate” străină. Fără activitate cotidiană, colecția de obiecte care constituie Capitalul societății ar fi doar o grămadă împrăștiată de artefacte variate fără viață proprie, iar „proprietarii” Capitalului ar fi doar o adunătură răzleață de oameni neobișnuit de lipsiți de creativitate (prin exersare) care se înconjoară pe ei înșiși cu bucățele de hartie, într-o încercare eșuată de a resuscita amintiri ale măreției trecute. Singura „putere” a Capitalului rezidă în activitățile zilnice ale oamenilor. Această „putere” este constituită din dispoziția oamenilor de a-și vinde activitățile zilnice în schimbul banilor, și de a renunța la controlul asupra produselor proprii lor activități și ale activității generațiilor anterioare.

De îndată ce o persoană își vinde munca unui capitalist și acceptă doar o parte din produsul său ca plată pentru acea muncă, el creează condiții pentru achiziționarea și exploatarea altor oameni. Nici un om nu și-ar da de bună voie brațul sau copilul pentru bani; cu toate acestea, când un om își vinde în mod deliberat și conștient viața muncitoare pentru a achiziționa necesitățile traiului, el nu doar reproduce condițiile ce fac din vânzarea vieții sale o necesitate pentru conservarea ei, ci creează de asemenea condițiile care fac vânzarea vieții o necesitate pentru alți oameni. Generațiile viitoare ar putea bineînțeles să refuze să își vândă viețile de muncitori din același motiv din care nu și-ar vinde brațul; cu toate acestea, fiecare eșec de a refuza munca forțată și alienată mărește stocul de muncă stocată cu care Capitalul poate cumpăra vieți muncitoare.

Pentru a transforma surplusul de muncă în Capital, capitalistul trebuie să găsească o modalitate de a o stoca în receptaculii materiali, în noi mijloace de producție. Și trebuie să angajeze noi muncitori pentru a activa noile mijloace de producție. Cu alte cuvinte, trebuie să-și mărească întreprinderea, sau să deschidă o nouă întreprindere într-o branșă diferită de producție. Aceasta presupune sau cere existența materialelor ce pot fi modelate în noi mărfuri vandabile, existența cumpărătorilor de noi produse, și existența oamenilor destul de săraci încât să fie dispuși să-și vândă munca. Aceste cerințe sunt ele însele create de activitatea capitalistă iar capitaliștii nu recunosc nici o limită și nici un obstacol în activitatea lor; democrația Capitalului cere libertate absolută. Imperialismul nu este doar „ultima etapă” a Capitalismului; este de asemenea și prima.

Orice lucru care poate fi transformat într-un bun vandabil este material de măcinat pentru moara Capitalului, fie că se află pe terenul capitalistului sau al vecinului său, fie că este la suprafață sau în pământ, plutește pe apă sau se târâie pe podele, fie că este închis pe alte continente sau alte planete. Toate explorările naturii realizate de umanitate, de la alchimie la fizică, sunt mobilizate în căutarea de noi materiale în care să se stocheze munca, în căutarea de noi obiecte pe care cineva poate fi învâțat să le cumpere.

Cumpărători ai produselor vechi și noi sunt creați prin oricare și prin toate mijloacele disponibile, iar mijloace noi sunt descoperite permanent. „Piețele deschise” și „ușile deschise” sunt create prin forță și fraudă. Dacă oamenii nu au mijloacele cu care să cumpere produsele capitaliste, ei sunt angajați de capitaliști și sunt plătiți pentru producția de bunuri pe care vor să le cumpere; dacă meșteșugarii locali produc deja ce au capitaliștii de vânzare, meșteșugarii sunt ruinați sau cumpărați cu totul; dacă

legile sau tradițiile interzic folosirea anumitor produse, legile și tradițiile sunt distruse; dacă oamenii le lipsesc obiectele necesare folosirii produselor capitaliste, atunci sunt învățați să cumpere aceste obiecte; dacă oamenii epuizează dorințele psihologice și biologice, atunci capitaliștii „satisfac” „dorințele lor spirituale” și angajează psihologi pentru a crea aceste dorințe; dacă oamenii sunt atât de sătui de produsele capitaliste încât nu mai pot folosi obiecte noi, sunt învățați să cumpere obiecte și spectacole care nu au nici un folos ci pot fi doar observate și admirate.

Oameni săraci se găsesc în societăți pre-agrară și agrară pe fiecare continent; dacă nu sunt destul de săraci încât să fie dispuși să-și vândă munca atunci când vin capitaliștii, sunt sărăciți de-a dreptul de activitățile acestora. Terenurile vânătorilor devin treptat „proprietate privată” a „proprietarilor” care folosesc violența de stat pentru a limita vânătorii la „rezervații” care nu conțin destulă mâncare pentru a-i ține în viață. Uneltele țăranilor devin treptat disponibile doar de la același comerciant care le împrumută generos banii cu care să cumpere uneltele, până când „datoriile” țăranilor sunt atât de mari încât sunt forțați să vândă pământ pe care nici ei nici oricare din strămoșii lor nu l-au cumpărat vreodată. Cumpărătorii de produse meșteșugărești sunt reduși treptat la comerțanții care vând produsele, până în ziua în care un comerciant decide să găzduiască „meșteșugarii săi” sub același acoperiș, și să le pună la dispoziție instrumentele care le-ar permite tuturor să se concentreze asupra activității lor de producție a celor mai profitabile obiecte. Vânători atât independenți cât și dependenți, țărani și meșteșugari, oameni liberi dar și sclavi, sunt transformați în muncitori angajați. Cei care înainte dispuneau de propriile vieți în fața condițiilor materiale precare încetează să dispună de propriile vieți exact atunci când se înhamă la sarcina de modificare a condițiilor lor materiale. Cei care înainte erau creatori conștienți ai existenței lor sărăcăcioase devin victime inconștiente ale propriei lor activități chiar în timpul eliminării sărăciei din existența lor. Oameni care erau mult dar aveau puțin acum au mult dar înseamna puțin.

Producția de noi mărfuri, „deschiderea” de noi piețe, crearea de noi muncitori, nu sunt trei activități separate; sunt trei aspecte ale aceleiași activități. O nouă forță de muncă este creată tocmai în scopul creării noilor mărfuri. Salariile primite de acești muncitori sunt ele însele noua piață, munca lor neplătită este sursă de noi extinderi. Nici bariere naturale nici culturale nu pot opri extinderea Capitalului, transformarea activității zilnice a oamenilor în muncă alienată, transformarea surplusului lor de muncă în „proprietate privată” a capitaliștilor. Totuși, Capitalul nu este o forță naturală. Este un set de activități efectuate de oameni în fiecare zi. Este o formă de viață de zi cu zi. Existența sa continuă și expansiunea sa presupun doar o condiție esențială: dispoziția oamenilor de a continua să-și alieneze viețile muncitoare și astfel să reproducă forma capitalistă de viață zilnică.

Kalamazoo 1969

Alienarea muncitorului în produsul său înseamnă nu doar că munca devine un obiect, o existență exterioară, ci și că există în afara lui, independent, ca ceva străin de el, și că devine o forță de sine stătătoare care i se opune. Înseamnă că viața care a dat-o obiectului i se opune ca ceva ostil și străin.

Cu toate acestea, această formă contradictorie este tranzitorie; crează condiții reale pentru propria sa abolire...

Crează baza pentru dezvoltarea universală a individului. Dezvoltarea reală a indivizilor într-un context în care fiecare barieră care este dărâmată le dă certitudinea că nici o limită nu este sacră.

Biblioteca Anarhistă

Fredy Perlman
Reproducția vieții de zi cu zi
1969

Preluat la 15.12.2022 de la <https://federatia-anarhista.blogspot.com/>

ro.theanarchistlibrary.org